

QUAER. 7° *Quid faciendum, si infirmus sacras species reiecerit?*

Resp. 1° Si appareant, debent sedulo in vase mundo colligi, in Ecclesiam deferri, et in loco tuto et bene clauso servari donec sint omnino corruptae, ita ut in sacrarium sine irreverentia proiici possint.

Resp. 2° Si non possint discerni, utpote sordibus omnino permixtae, os quidem infirmi detergendum est; quidquid vero fuerit reiectum, stuppis colligatur; deinde combustis stuppis, cineres in sacrarium sunt proiciendi. — Reuter, n. 169. — Gousset, n. 232.

125. *QUAER.* 8° *An vel quando renovandum sit ciborium?*

Resp. 1° Ciborium certo renovandum interdum est, ne species consecratae corrumpantur. Imo *renovandum est frequenter*, ut praescribit *Rit. Romanum*.

Resp. 2° Iuxta *Bened. XIV* renovandae sunt particulae consecratae *singulis octo aut saltem quindecim diebus (de Sacrificio Missae, App. 3. §. 6. n. 5.)*. Et haec est praxis communior, utut Caeremoniale Episcoporum renovationem particularum octavo quoque die faciendam praescribat.

126. — *QUAER.* 9° *Quomodo renovandum sit ciborium?*

Resp. Renovatio ciborii facienda est in ipso Missae Sacrificio. Celebrans, sumpto pretiosissimo Sanguine, antiquas Hostias sumet, licet multae sint; potest autem 20 aut 30 Hostias sic consumere, iuxta Elbel, n. 77.; imo 50 vel 60, iuxta Lacroix, n. 501. — Raro autem eveniet, ut plures sint, quia consecrari non debet, nisi quantum sufficiens esse videatur. Si autem aliquando multo maior quantitas Hostiarum absumenda foret, Sacerdos eas in pluribus Missis divisim aut etiam plures Sacerdotes successive celebrantes sumere possunt.

Particulas autem minutiores in ciborio repertas coniciet Sacerdos in calicem, easque, superinfuso vino, sumet, et novas Hostias in ciborio omnino vacuo deponet. Potest etiam vinum in ciborium infundere ad minimas particulas colligendas. Vinum tamen non erit e ciborio bibendum, sed in calicem refundendum. — Lacroix, n. 502.

Si Sacerdos ex inadvertentia sumpsisset prius ablutionem, adhuc posset purificare ciborium, et sumere reliquias, eo quod pro sumptione moraliter una reputatur. — Ita Lacroix, n. 502. — Elbel, n. 77. — Tambur., *de Communione*, c. 2. n. 34.

Particulae consecrandae debent esse recentes. Optandum foret ut non excederent quindecim dies, vel ad summum, mensem a tempore quo confectae sunt. Incuria Parochorum et aliorum hac in re grave peccatum constituere potest. — Gardellini. — Consuetudo consecrandi Hostias a tribus vel sex mensibus confectas, est ingens abusus omnino tollendus. Quod si huiusmodi abusum tolerare videatur Parochus, eius Vicarii, aut alii Sacerdotes, istis Hostiis uti nequeunt. — *S. Congr. Rit.* 16. Decembr. 1826.

CAPUT IV.

DE SUBIECTO EUCHARISTIAE

Solus homo baptizatus Eucharistiam sacramentaliter recipere potest; quia solus baptizatus est capax Sacramentorum. Hinc infidelis Eucharistiam recipiens, vere quidem, sed *materialiter* tantum, non vero *sacramentaliter* eam reciperet. Homo autem baptizatus, sed *indispositus*, sumit quidem *sacramentaliter*, sed non *spiritualiter*, idest recipit, sed sine fructu. Baptizatus vero *dispositus* tum *sacramentaliter*, tum *spiritualiter*, seu cum fructu sumit. — Ita *Conc. Trident.*, sess. 13. c. 8.

Agendum 1° de obligatione Eucharistiam sumendi; 2° de dispositione ad eam digne recipiendam requisita.

ARTICULUS I. — DE OBLIGATIONE SUSCIPIENDI EUCHARISTIAM

127. **Principia.** — I. Sumptio realis Eucharistiae neque pueris, neque adultis est necessaria necessitate medii ad salutem. Constat 1° ex praxi universali Ecclesiae, quae Communionem neque parvulis praebet, neque adultis infirmitate impeditis, v. g. ad vomitum proclivibus, phreneticis, etc.; 2° ex definitione Ecclesiae pro parvulis; et inde infertur etiam pro adultis (1). Sic enim *Conc. Trident.* sess. 21. Can. 4: *Si quis dixerit parvulis, antequam ad annos discretionis pervenerint, necessariam esse Eucharistiae communionem, anathema sit.*

II. Sumptio Eucharistiae necessaria est necessitate praecepti divini; eruitur ex verbis Christi, *Ioan.* 6. 54: *Nisi manducaveritis Carnem Filii hominis, et biberitis eius Sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Constat etiam ex verbis Christi, *Luc.* 22. 19: *Hoc facite in meam commemorationem* (2) — S. Lig. n. 295.

128. — III. Sumptio Eucharistiae necessaria est etiam ex praecepto Ecclesiae. Probatur ex Concilio Lateranensi IV, cap. *Omnis, de poenit. et remiss.*, ubi dicitur: *Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad*

(1) Hoc tamen argumentum cuiuspiam forte minus firmum videbitur; quinimo utens aphorismo quod *exceptio firmat regulam in contrarium*, potius concludet, canone Tridentini subinferri Eucharistiae necessitatem pro adultis; *necessitatem*, inquam, non quidem absolutam, sed quatenus divina oeconomia sic dispositum novimus, ut ordinarium vitae spiritualis conservandae medium in usu

spiritualis huius alimoniae situm sit, iuxta illud Christi Domini (Ioan. VI.): *Nisi manducaveritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Vid. infr. n. 318.

(2) Auctor (sup. n. 99.) iam monuerat, haec verba *omnibus et solis Apostolis cum Christo recumbentibus, atque adeo omnibus et solis, qui in sacerdotio illis essent successuri*, dicta fuisse.

annos discretionis pervenerit, semel saltem in anno confiteatur..., suscipiens reverenter ad minus in Pascha Eucharistiae Sacramentum, nisi forte de proprii Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ab eiusmodi susceptione dixerit abstinendum. Constat ex Trident., sess. 13. Can. 9.

IV. Sumptio Eucharistiae non est necessaria sub utraque specie nisi pro solis Sacerdotibus in actu celebrationis Missae. Probatur ex Trident. sess. 21. Can. 1. ubi sic: *Si quis dixerit, ex Dei praecepto vel necessitate salutis omnes et singulos Christifideles utramque speciem sanctissimi Eucharistiae Sacramenti sumere debere, anathema sit.* Constat etiam ex universali Ecclesiae praxi, licet prioribus saeculis diversa fuerit.

129. **Quaesita.** — **QUAER.** 1° *Quonam tempore urgeat praeceptum divinum communicandi?*

Resp. 1° Obligat *per se* in articulo vel periculo proximo mortis, et quidem sub gravi. Ratio est, quia Eucharistia instituta est ut viaticum confortans adversus hostes salutis. — *Ita communiter* cum S. Lig. n. 295.

Resp. 2° Obligat *per se* etiam saepius in vita. Constat ex eo quod Eucharistia instituta sit per modum cibi spiritualis, quo anima nutriatur et confortetur; cibus enim saepius sumendus est. Eruitur etiam ex Scriptura sacra supracitata, necnon ex Conciliis modo allatis. Christus tamen quoties ad hoc Sacramentum accedendum sit, non determinavit, sed Ecclesiae suae id statuendum reliquit. Ecclesia autem communionem annuam tempore Paschali statuit. Unde per Communionem semel in anno eo tempore sumptam praecepto divino simul et ecclesiastico satisfit. — S. Lig. n. 295.

Resp. 3° Obligat hoc praeceptum *per accidens* aliquando et forte etiam saepius in anno, si Eucharistia necessaria sit ad superandam aliquam gravem tentationem. Hoc tamen raro evenit, cum ad hoc sufficere possint alia media, orationes, poenitentiae, etc. — S. Lig. n. 295.

130. — **QUAER.** 2° *An teneatur quis suscipere sacrum Viaticum, instante mortis periculo, si paucis ante diebus ex devotione communicaverit?*

Resp. Affirmandum videtur, saltem *probabilius*. Ratio est, quia hoc praeceptum, ex Interpretatione Ecclesiae, urget in periculo mortis, ut contra hostes spirituales hoc divino praesidio muniamur. Ergo non impletur per Communionem ante morbum factam; quia licet quis opus praescriptum impleverit, non tamen implevit tempore quo tenebatur. — S. Lig. n. 285. — Billuart, — Salmant., etc.

Negant tamen *plures* cum Lugo, D. 15., n. 39. Ratio horum est, quia praeceptum Communionis in substantia iam adimpletum est. S. Ligorius

dicit hanc sententiam esse satis *probabilem*, saltem si periculum mortis naturaliter accidat, quia per breve illud tempus antecedens iam moraliter coepit imminere, quamvis fuerit ignoratum.

QUAER. 3° *An qui mane communicavit ex devotione, teneatur aut possit, urgente periculo mortis, Viaticum sumere.*

Resp. Triplex est sententia *probabilis* iuxta Benedict. XIV. *de Synodo*, lib. 7. c. 11.

I^a SENTENTIA *affirmat* teneri, quia tunc suscipiendum est Viaticum ad adimplendum praeceptum divinum, quod cum nondum urgeret, quo tempore sumpto est communio, impleri ideo per eam sumptionem non potuit.

II^a SENTENTIA dicit non teneri, sed posse communicare: 1° quidem *non teneri*; quia tempus, quo communicavit, est moraliter idem, cum sit eadem dies; 2° *posse*; quia licet rigore non videatur teneri, non ideo tamen prohibetur, quippe favores sunt ampliandi.

III^a SENTENTIA contendit *nec teneri, nec posse* communicare. Ratio est, quia cum praeceptum obliget ex intentione Ecclesiae, praxis Ecclesiae est, ut nemo bis in die communicet; nec adest ratio, cur casus iste sit excipiendus. — Vide S. Lig. n. 285. — In praxi igitur pro libertate standum est (3).

(3) S. tamen Ligorius hic citatus haec habet (lib. 6. n. 285. dub. 3.): *Caeterum probabilior mihi videtur sententia Lugonis disp. 16. n. 53. et 54., qui distinguit inter morbum naturalem et violentum, et ait, quod si quis fuerit vulnere percussus, vel ex alto ceciderit, potest communicare (immo tenetur, iuxta nostram sententiam), quia hic revera non accepit viaticum in mortis articulo constitutus: secus vero, si quis iam in aegritudine positus mane ex devotione communicavit.*

Verum S. Doctor iam praemiserat (Ibid.): *Omnes has tres sententias probabiles putat N. P. Benedictus XIV. (De Syn. lib. 7. c. 12.), sic dicens: In tanta opinionum Doctorum discrepantia, integrum erit parocho eam sententiam amplecti, quae sibi magis arriserit.* Porro non deperit sane, si qua aliis sententia inest, probabilitas, propterea quod

opinando S. Doctor scripserit, *aliquam ex iis sibi videri probabiliorum.* Ergo integrum parochi aequae manet sententiam, quam malit, eligere.

Ceterum opus est advertere, quod Lugo, cuius sententiam S. Alphonsus ait se praeferre uti probabiliorum, potiusquam hanc sententiam habeat, eam omnino reiicit. Allata enim opinione, quae concedit, bis posse eodem die communionem dari, subdit (*De Euch.* disp. 16. n. 52.): *Contrariam ergo sententiam docent vel in communi vel etiam in particulari Doctores omnes, qui, dum dicunt, etiam illum, qui paulo ante communicavit, posse postea, adveniente periculo, iterum communicare, addunt exceptionem: Nisi eadem die communicasset. Sic loquitur Suarez, qui addit, contrarium non solum esse contra omnes Doctores, sed etiam contra Ecclesiae consuetudinem.* Tum allatis similibus aliorum suffragiis, concludit: *Eodem modo lo-*

131. — QUAER. 4° *An possit dari Eucharistia aegro, qui tussi laborat?*

Resp. *Affirmative*, quia periculum, ne sacrae species simul cum phlegmatibus reiiciantur, plerumque abest. Et ratio est, quia via, per

quantur alii omnes, nemine concedente pro eadem die: e qua communi auctoritate non videtur facile recedendum.

Et utique Lugo postquam haec scripsit (l. c. n. 53.): *Si sermo sit de illo, qui iam in aegritudine positus communicavit ex devotione illa die, non video, quo modo possit dari iterum communicatio eadem die, alium casum, ut habet S. Alphonsus, distinguit, et scribit (l. c. n. 54.): Si vero sermo sit de illo, qui mane bene valebat, et vulnere percussus, vel subito morbo correptus vespere moritur, apparentius dici posset, quod posset iterum communicare; quia revera nondum accepit Eucharistiam in mortis articulo constitutus: quae verba S. Alphonsus exscripsit, quasi veram Lugonis sententiam exprimerent.*

Reipsa tamen ibi Lugo mere proponit difficultatem, quam sibi solvendam assumit. Hinc eandem illam paragraphum concludit, inquiens: *Praeceptum Viatici accipiendi non obligat ad accipiendum illud, quando accipi non potest: tunc autem accipi non potest eadem die propter Ecclesiae prohibitionem, quia prohibetur, ne quis pluries eadem die communit.*

Pergit deinde Lugo eandem sententiam confirmare ad finem usque eiusdem sectionis (n. 55. ad 60.); et praesertim (n. 57.) rationi respondet, quam in obiecta sibi difficultate addiderat. *Per communionem, inquit, factam paulo ante mortem, etiam sine periculi aut mortis cogitatione, satisfactum est reipsa praeepto communicandi in fine vitae: sicut de facto satisfacit, qui bene valens, sciens, se cras occidendum, hodie com-*

municat... Cum ergo periculum non augeatur ex eo, quod homo sciat, instare mortem (nam periculum reipsa est, licet ignoretur), fatendum est, illum etiam, cui instabat mors eadem die, reipsa communicasse in mortis periculo, licet id ignoraret, atque adeo satisfecisse praeepto Divino. Merito ergo Ecclesia non dispensavit in prohibitione communicandi bis eadem die, cum nulla esset necessitas secundae communionis.

Ad praecipuum autem fundamentum contrariae sententiae, quod desumitur ex obligatione praeepti Divini de viatico sumendo, quae debet praeferrī praeepto humano prohibenti bis communicare eadem die, Lugo (Ibid.) reponit: *Respondetur facile, in illo casu satisfactum esse iam Divino praeepto per primam communionem, ut diximus. Adde, etiamsi non fuisset satisfactum, non obligaret Divinum praeeptum ad sumendum iterum eadem die, stante prohibitione contraria Ecclesiae, sicut non obligat ad celebrandum sine vestibis sacris propter Ecclesiae prohibitionem. Unde Vasquez et alii, qui dicunt, nondum fuisse satisfactum praeepto Divino, non concedunt tamen, quod debeat aut possit accipi communicatio iterum eadem die, sed sequenti.*

Illud etiam solvit, quod obiiciunt (Ibid. n. 60.), *hanc sententiam esse nimis rigidam. Respondeo (inquit), magis rigidam esse contrariam, cum obliget sub peccato mortali ad accipiendam iterum communionem eadem die, ... qua idem infirmus iam communicaverat. Nam quod aliqui mediam viam sequentes dicunt, posse quidem, sed non*

quam sputa tussiendo expelluntur, non est oesophagus, idest via per quam cibus ac potus in stomachum traicitur, sed est arteria aspera, per quam respiratio ad pulmones usque se protendit. Si tamen tussis adeo sit assidua, ut impediatur, quominus hostia possit in stomachum transmitti, tunc a Communionem erit abstinendum. — *Ita Rituale Romanum.* — S. Lig. n. 292.

Quando vero aeger iugi vomitu laborat, communicare nequit, nisi forte per sex saltem horas liber a vomitu fuerit. In dubio autem, an infirmus sit sacram particulam revomiturus, ei dari non debet. — S. Lig. n. 291.

QUAER. 5° *An in periculo mortis Communicatio tribuenda sit pueris, qui nondum ad sacram Synaxim admissi sunt? (4)*

Resp. 1° *Neg.*, si usum rationis nondum adepti fuerint. Ratio est, quia hoc est contra praesentem Ecclesiae disciplinam.

debere ex obligatione accipi secundam communionem, non videtur id satis consequenter dici. Si enim praeeptum viatici sumendi non obligat, non apparet, unde habeatur illa licentia pluries communicandi contra prohibitionem universalem, cum neque ex consuetudine aut ex lege aliqua probari possit.

(4) Solent Doctores hoc loco potiusquam de pueris vita periclitantibus, generatim de ipsis inquirere, utrum et quando praeepto sumendae Eucharistiae obligentur.

Cuius quaestionis obvia, facilisque solutio prostrare sane videbitur in hoc Decreto Oecumenici Concilii Lateran. IV. sub Innocentio III. (Cap. *Omnis utriusque sexus*): *Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata semel in anno confiteatur proprio sacerdoti..., suscipiens reverenter ad minus in Pascha Eucharistiae sacramentum.* Eo vel magis, quod ad hanc obligationem firmandam accessit Canon Tridentinus anathemate eos feriens, qui illam negarent. Sic enim S. Synodus (sess. 13. can. IX.): *Si quis negaverit, omnes et singulos Christi fideles utriusque sexus cum ad annos discretionis pervenerint,*

teneri singulis annis saltem in Paschate ad communicandum iuxta praeeptum S. Matris Ecclesiae, anathema sit.

De obligatione igitur, quam esse gravem nemo diffitetur, satis constat. Restat inquirendum, quandonam pueri ad annos discretionis pervenire censeantur, et quanam discretio in rem praesentem sit exigenda. Hoc autem duplici ex capite nosse licet.

Primo quidem ex sensu Doctorum. E quibus S. Thomas, qui paulo post Synodum Lateranensem floruit, haec scripsit (3. q. 80. a. 9. ad 3.): *Quando iam pueri incipiunt aliqualem usum rationis habere, ut possint devotionem concipere huius sacramenti, tunc potest eis hoc sacramentum conferri.* In quibus fac bene advertas illas voces: *incipiunt habere, et aliqualem usum rationis.* Neque te moveat, quod S. Doctor exigat pueros capaces devotionis. Iam enim in corpore articuli dixerat, *aliquam dumtaxat devotionem exigi. Aliqui (ait) dicuntur non habere usum rationis dupliciter: uno modo, quia habent debilem usum rationis, sicut dicitur non videns, qui male videt: et quia tales possunt aliquam devotionem huius sacramenti*

Resp. 2° Affirm. quoad pueros, qui sunt rationis compotes. Imo non solum Communio dari eis potest, sed etiam debet. Ratio est, quia hinc quidem pueri in tali periculo constituti tenentur ex praecepto divino communicare; inde vero utilitas Eucharistiae tunc maiorem dispositionem non

concupere, non est eis hoc sacramentum denegandum. Ex quibus etiam patet, aliqualem usum rationis perinde esse ac debilem usum rationis. Et quidem ex eodem S. Thoma deducta est celebris penes plurimos scriptores regula, pueros tunc huius sacramenti participes fieri posse, cum panem a pane distinguere norunt. Sic enim S. Doctor (In 4. dist. 9. q. 1. a. 3. q. 4.): *Dicendum quod pueris carentibus usu rationis, qui non possunt distinguere inter cibum spiritualem et corporalem, non debet Eucharistia dari... Pueris autem iam incipientibus habere discretionem etiam ante perfectam aetatem... hoc potest dari, si in eis signa discretionis appareant et devotionis.*

Hoc ipsum reperis apud Dominicum Sotum, ubi (In 4. dist. 12. art. 9. in fin.) scribit: *Quae autem sit legitima aetas in qua possint parvuli Sacramentum hoc suscipere, nulla est certior regula, quam dum iudicio prudentum et maxime Confessarii apparet puer bivium literae Pythagoricae Y attigisse, ut scilicet discernere possit inter bonum et malum, atque adeo inter hunc cibum et alios seculares.*

Et ne plures hic afferantur, satis sit audivisse Mart. Ledesma, qui communem omnium sententiam sic (In S. Thom. q. 80. a. 9. dub. 6.) expressit: *Dico ex omnium consensu, quod omnibus habentibus usum rationis est danda Eucharistia, quantumcumque cito habeant illum usum rationis; esto quod adhuc confuse cognoscat ille puer, quid faciat.*

Et accedit Catechismus Romanus (De Euch. n. 62.), qui demum ab Eucharistiae sumendae praecepto eos solummodo exci-

pit, qui carent usu rationis. *Verum* (inquit) *quamvis haec lex Dei et Ecclesiae auctoritate sancita ad omnes fideles pertineat, docendum est, eos tamen excipi, qui nondum rationis usum propter aetatis imbecillitatem habent.*

Alterum, e quo innotescat, *quinam sint anni discretionis*, esto communis non Doctorum tantummodo sed omnium hominum sensus. Et sane non solum Doctores, sed omnes homines in hoc consentiunt, usum rationis seu annos discretionis etiam in puero requiri, ut capax censeatur et reipsa sit 1° peccandi mortaliter, 2° valide nuncupandi vota, quae gravem obligationem inducant, 3° valide (spectato iure naturae) contrahendi, 4° sponsalium vinculo se obstringendi, 5° poenitentiae sacramentum suscipiendi. Et siquidem circa haec vix ulla extat controversia, et illud unum demum cavetur, ut certa regula, qua de sufficienti rationis usu seu discretionem praesumatur, ex communiter contingentibus definiatur, atque ita v. gr. valida censenda sint sponsalia a puero octavum annum agente (expleto scilicet septennio), nisi probetur, quempiam praeter ordinarias naturae leges serius rationis usu potitum esse; equidem non apparet, cur tantopere haerere debeamus, ubi de sensu legis in Conciliis Lateranensi et Tridentino latae definiendo agitur.

Et reipsa nihil haesitans ita de hac re definiit S. Antoninus, puerumque, ubi peccandi mortaliter capax esset, legi recipiendi sacramenta tum Poenitentiae tum Eucharistiae subditum declaravit. Ita ille (part. 3. tit. 14. cap. 12. §. 5): *Sed cum est doli capax (puer), cum scilicet potest peccare mortaliter, tunc obligatur ad praeceptum de Confessione et per*

exposit. Graviter igitur errant Parochi qui Viaticum huiusmodi pueris administrare nolunt. — S. Lig. n. 301. — Billuart, diss. 6. art. 1. — Gousset, n. 233.

consequens de Communionem, quae simul dantur.

Udenam igitur (inquit) quorundam dissensio Auctorum, qui cum Ecclesiae Decreta aequae omnes venerentur, quasi tamen ab iis discedunt, et tempus accedendi ad Eucharistiam aliquanto protrahunt? Respondeo, tribus de causis id factum videri, quas tamen probari omnibus posse vehementer dubites. Ac primo quidem nonnulli (quod specialibus locorum forte temporumve adiunctis tribuendum dixeris) multo serius, quam fere nunc contingat, rationis usum aliquem advenire sunt opinati. Hinc S. Antoninus (part. 2. tit. IX. cap. VIII. §. 2.) quaerens, *Quis* (iuxta decretum Lateranense) *dicatur annus discretionis, in quo quis tenetur confiteri*, ac praemittens, quod *Glossa super dicto capitulo omnis dicit, annum discretionis esse, quum est doli capax: idem Richardus in 4. et quidam alius in 4. idem sentit dicens, quod doli capax est, quando habet usum rationis, et cognoscit peccatum; cuius signum est, quod dat interroganti ordinatas responsiones; Hostiensis autem... dicit, quod tenentur pueri ad confitendum, quum sunt doli capaces, et non aliter; deinde illos refutat, qui dicebant, annum discretionis esse octavum annum, quia (inquit) in pluribus octavo anno puer nondum habet usum rationis.* Unde hoc infert: *Certum est autem, quod ante usum rationis nullus peccare potest, nec legibus adstringitur; unde nec talis per consequens confiteri tenetur.* Snam autem sententiam sic subdit: *Et cum pari praecepto quilibet obligetur ad Communionem, sicut ad Confessionem, ut patet per ipsam Decretalem, dicit B. Thomas in 4. Sent.,*

Comp. Theol. Mor. — Tom. II.

quod pueri circa undecimum vel duodecimum annum, si appareant in eis signa devotionis, ita scilicet quod sciant discernere panem materiale a sacramentali, possunt communicare: quod dicit, quia praesumitur iam habere usum rationis, et non antea. In quem locum ex S. Thomae codice forte minus emendato irrepsit error; textus enim S. Thomae (In 4. dist. 9. q. 1. art. 3. q. 4.) non habet *undecimum vel duodecimum*, sed *decimum vel undecimum*, prout praeter alios legerunt etiam Tabiena (V. *Communicare* n. 6.), et Sylvester (V. *Eucharistia* III. n. 7.). Sed parum hoc est; nam alii (Vid. Ledesma l. sup. c.) in pueris ante decimum quartum annum eiusmodi discretionem adhuc desiderari autumarunt.

Aliam causam huius quasi discessus a Lateranensi ac Tridentina sanctione reperimus apud Sotum; quippe qui utcumque concedat (In 4. disp. 12. art. 9. in fin.), pueros sacrae synaxis capaces esse anno aetatis decimo, ac probet sententiam Paludani, qui etiam anno nono (Vid. Tabiena V. *Communicare* n. 6.) idoneos illos putat, quin et octavo anno *vivacissimum* puerum a sacra mensa prohiberi non posse statuat, tamen generali quodam principio praestituto, neminem Ecclesiae legibus obligari nisi duodecimo aetatis anno, pueros neque Confessionis neque Communionis praecepto ligari ante hanc aetatem docet. Sic enim ille (l. c. art. 11.): *Sed si quaeras, utrum universi christiani isto praecepto* (scil. Later. Synodi) *obligentur, respondetur primum quod pueri non obligantur usque ad duodecimum annum, quando aliis tenentur ecclesiasticis legibus. Etenim licet paulo ante rationis crepusculum pos-*

132. — *QUAER.* 6° *An communicatio in periculo mortis danda sit amentibus, semifatuis, delirantibus et sensibus destitutis?*

Resp. 1° *Quoad amentes, 1° Si fuerint perpetuo amentes, nunquam*

sint illud suscipere, tamen ad obligandum ad sacramentum tam Poenitentiae quam Eucharistiae maior aetas requiritur. Et post Sotum Valentia (tom. 4. disp. 6. q. 8. punct. 4.) id ipsum sic tradit: *Animadvertenda sunt hic quaedam. Primum est, ante annum duodecimum non obligare id Ecclesiae praeceptum, ut bene notat Sotus. Etsi enim ante quoque aliquibus contingat habere eam discretionem rationis ut possit quidem eis dari Eucharistia..., non tamen ante illud tempus aetatis habent eam discretionem, ut etiam teneantur recipere Eucharistiam, vel etiam confiteri, inquit Sotus.* Attamen et ipse (l. c. punct. 2.) concesserat, pueros generatim loquendo ad Eucharistiam decimo anno admitti posse. *Tempus vero* (inquit), *quo ad Eucharistiam admitti possunt pueri, illud est, cum eiusmodi pollere incipiunt rationis usu, ut possint satis discernere hunc caelestem cibum a caeteris. Quod ordinarie contingere solet circa decimum aetatis annum, ut notat Sotus.*

Tertiam denique causam aliter opinandi, ac ferre lex Lateranensis videatur, cernere licet apud Suarezium. Quamvis enim hic sibi probari affirmet opinionem Soti et Valentiae, nimirum pueros idoneos esse posse ad Communionem, non tamen idcirco ad id lege esse adstrictos; verum rationem non petit cum Soto ex generali quopiam principio de ecclesiasticis legibus ante annum duodecimum non obligantibus, sed aliis utitur adminiculis, quibus forte magna ex parte deberi videtur confusio in hanc quaestionem inducta. Praestat ipsum audire (*De Sacr.* disp. 70. sect. 1.): *Addit vero Soto et mihi etiam probatur, non statim ac hi pueri perveniunt ad aetatem, in qua possunt licite com-*

municare, ad id obligari, sed post aliquod tempus, v. gr. post unum vel alterum annum. Sic porro rationem horum reddit: *Nam et usus Ecclesiae ita videtur hanc legem declarasse; et rationi consentaneum est, ut Ecclesia non obliget, cum primum potest: sed facultatem concedat expectandi per aliquod tempus vel propter maiorem reverentiam Sacramenti, vel propter maiorem fructum percipientis, vel ne hi pueri exponantur periculo transgressionis: securius autem hoc fiet, si consilio Confessoris fiat; sic enim non discordabitur etiam a verbis legis.*

Dixi porro valde dubitandum, num tres istae dilationis causae probari queant. Et quod ad primam spectat, vel pauca illa, quae superius attingimus circa definiendum annum discretionis, satis superque evincunt, S. Antonini de hac re opinionem communi omnium sensui adversari. Et quidem ex iis, quae communiter traduntur de aetatis ac porro discretionis in pueris sufficientia tum ad contrahendas sive voti sive sponsalium obligationes, tum ad peccandum graviter, et Poenitentiae sacramentum recipiendum, a fortiori argui potest quoad sumendae Eucharistiae capacitatem. Quis enim non videt ad habendum illum *aliquem* (ut ait S. Thomas) devotionis sensum, qui ad digne sumendam Eucharistiam unice requiritur, multo minorem discretionem sufficere, quam aut ad concipiendos affectus sacramento Poenitentiae valide recipiendo necessarios, aut ad vim percipiendam gravis obligationis in votis ac sponsalibus requiratur?

Quod vero attinet ad Soti opinionem, quae pueros ligari negat ecclesiasticis legibus ante duodecimum aetatis annum, haec, uti patet, contra se communem habet doctorum sententiam. Qua de re etiam

Communicatio eis danda est. Sic ex *Rituale Rom. de Euch.* — 2° Si lucida intervalla saepius habeant, et desiderium communicandi manifestaverint, Communicatio eis dari poterit; imo et debet, secluso irreverentiae periculo.

Suarez (*De Poenit.* disp. 36. sect. 2. n. 3.) ita habet: *Quidam existimant, eos (pueros) non obligari hoc (Confessionis) praecepto; quin potius Soto dicit pueros ante duodecimum annum non obligari hoc praecepto; cuius nullam affert rationem... Dicendum vero est, omnem illum, qui scit peccare mortaliter, obligari hoc praecepto; unde sicut non potest certa aetas designari in qua homo pervenit ad usum rationis, et inter bonum et malum valet discernere, sed alii citius, alii tardius ratione utuntur (quod prudentis viri iudicio discernendum est), ita non potest certa aetas praescribi, in qua homo incipit obligari hoc praecepto. Haec est communis doctrina... Consentunt etiam Glossa et Canonistae in dict. Cap. Omnis utriusque sexus et idem tandem sentit Soto d. 18. q. 1. a. 3. in fine. Probatur ex verbis textus, Cum ad annos discretionis pervenerit; anni enim discretionis significant aetatem, in qua homo scit peccare. Secundo, quia isti obligantur praecepto iuris divini; sed hoc praeceptum est determinatio illius praecepti, ut dictum est. Tertio, isti possunt obligari aliis praeceptis Ecclesiae, saltem quoad vim directivam, quidquid Soto dicat; tenentur enim audire sacrum in festis et abstinere a carnibus in die prohibito: cur ergo non obligabuntur hoc praecepto maxime necessario? Quod vero ait Suarez, tandem etiam Sotum in hoc convenire, id ad definiendum annum discretionis et obligationem confitendi pertinet. Haec enim (l. c.) habet Sotus: *De verbo autem illo Decretalis.* Postquam ad annos discretionis pervenerint, nil opus est disputare. Haud enim designat certum tempus, ut duodecim aut quatuorde-*

cim annorum, sicut ad contrahendum matrimonium, sed cum primum puer fuerit doli capax sic scilicet, si inter bonum et malum discernere coeperit, et prudentium iudicio mortaliter peccet. Et ratio est clara; nam cum necessitas praecepti Confessionis tam divini quam humani ex eius necessitate ad salutem oriatur; cum primum homo necessitatem salutis incurrit, tenetur etiam ad Confessionem tum semel in anno, tum et in articulo mortis. Verum est tamen, quod usque ad annum aetatis duodecimum Ecclesia per censuras neminem ad Confessionem cogeret, licet noverit, etiam ante posse peccare...; nam a septem annis, ubi desinit infantia et incipit pueritia, peccare possunt. Quae postrema cum iis congruunt, quae superius ex ipso protulimus, nempe puerum vivacem etiam octavo anno posse Communionis esse capacem.

Denique, ut Suarezii opinionem attingamus, enimvero haec forte minus rationalis, quam praemissae S. Antonini et Soti, videri merito poterit. Et sane istae post praestituta ab illis principia, saltem sibi cohaerent. At vero Suarez cum Soto quidem admittit, uno, alterove anno expectari posse etiam quando pueri ad recipiendam Eucharistiam iam antea accedere licite possent; attamen rationem non recipit a Soto allatam, pueros videlicet non teneri ad servandas ecclesiasticas leges ante annum duodecimum; quin expresse eam reiicit ac refutat. Quo igitur pacto, quave ratione pueros etiam ex sua sententia ad Communionem idoneos eximit a Communionis obligatione, quam Synodi oecumenicae Lateranensis ac Tridentina adeo manifeste edicunt? Recurrit nempe ut superius vidimus, 1° ad usum Eccle-